

■ No hem comès pecat d'asèbeia

Octavi Fullat i Genís

Sol afectuós sobre l'àgora atenenc. Primavera del 399 aC. S'hi troben el jove Eutifró, vestit amb elegància, perfumat, i el vell Sòcrates, amb túnica descurada i cabells al vent. Són davant del palau de justícia, on l'arcont rei jutja.

–Què fas aquí, Eutifró? –li pregunta Sòcrates.

–Vinc per acusar el meu pare d'asèbeia, d'impietat.

Sebas significava «veneració», «respecte», fins i tot «estupefacció». S'ha traduït per «pietat». *Eu-sebi* volia dir persona molt respectuosa. La *sèbeia* o pietat més punyent era la tinguda amb els déus de la ciutat. *A-sèbeia* fou manca de respecte; és a dir, impietat.

–Però, com és possible, Eutifró, que acuis el que t'ha engendrat precisament d'asèbeia.

–Mira, Sòcrates, el meu pare ha deixat morir un servent i no l'ha volgut salvar.

–No veig gens clar, benvolgut Eutifró, que el teu progenitor hagi delinquit contra la pietat.

Bufava un oratjol agradós que portava sentor de mar. Fins i tot feia fresca.

–I tu, Sòcrates, què hi fas davant de la Casa dels Judicis?

–En Melitos m’ha acusat formalment d’*asèbeia*, impietat, respecte dels déus d’Atenes.

Octavi Fullat durant la seva intervenció
PERE VIRGLI

Tenim, per cert, el text de l’acusació. Estava redactat amb les paraules següents:

Melitos fill de Melitos, del demos de Pithos, contra Sòcrates fill de Sofronisc. Sòcrates ha delinquit pel fet de no creure en els déus en els quals Atenes creu. A més, ha introduït nous *daimons*. Pena de mort.

Melitos era tan jove que la seva barba encara feia riure. Ho assegura Plató. Sembla que fou subornat per Ànitos. Melitos en fou només l’instrument.

Els membres del jurat condemnen a mort Sòcrates. Cicuta. Foren 300 vots contra 220. A Atenes moriria la força de preguntar. El filòsof va caminar tranquil cap al desenllaç final.

El diàleg *Fedó*, escrit per Plató probablement l’any 385 aC, dibuixa de forma magistral les últimes hores de Sòcrates. Diu així en la versió de la Fundació Bernat Metge:

–Critó: No vagis de pressa a beure la metzina. Encara tens temps!

–Sòcrates: De beure la metzina una mica més tard, jo no penso que en tragués cap profit, llevat del de fer-me ridícul als meus ulls.

...

–Critó: Quan el vam veure mentre bevia..., se m'escolaven les llàgrimes a raig...

Ja se li havia refredat gairebé tota la zona del baix ventre...

Poc després, es va estremir. Li destapen la cara: tenia la vista fixa.

Critó, en veure-ho, li va tancar la boca i els ulls.

Ara, a punt de fer 81 anys, quan llegeixo aquest text em pregunto: qui em tancarà a mi boca i ulls quan la vista resti fixa i clavada per sempre? Voldria que fos una mà que m'hagi estimat. En queda alguna? Em diuen: no pensis en aquestes coses; no saps quan arribaran. Mireu: prop del meu poble d'Alforja s'hi troben els cingles roig i blanc. Damunt, molts dies hi dorm una boira tan espessa que no permet veure l'espadat que és a tan sols un parell de passes. El mateix em succeeix a mi: la mort m'espera a dues gambades, però la broma és tan compacta que no me la deixa ni tan sols entrellucar. Cauré. Timba inextingible.

Premi Ramon Fuster i Rabés. Com puc relacionar-lo amb la *asèbeia* o bé amb l'*eusèbeia* de què he parlat? Benvolguda degana: cap Eutifró ni tampoc cap Melitos no podrà acusar el Col·legi de Doctors i de Llicenciats de Catalunya d'haver delinquit contra el déus de la ciutat; és a dir, de Catalunya. Ramon Fuster és un d'aquests déus nostres. Any rere any, aquest Premi compon i constitueix un acte de pietat col·lectiu als nostres déus catalans. El meu paper? No he estat res més, com a premiat, que l'instrument emprat per a aquest acte d'*eusèbeia*. En són testimonis tots els ací presents.

Enhorabona al Col·legi per la seva actuació ciutadana.